

Asia: VN/10384/2019 VM212:00/2018

Lausuntopyyntö järjestöjä koskevien valtionavustuskäytäntöjen kehittämisestä ja yhdenmukaistamisesta

1 Taustatiedot

Valitse sopivin vaihtoehto

Muu, mikä [Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus]

2 Ehdotukset järjestöjä koskevien valtionavustuskäytäntöjen kehittämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi

Ehdotus 1: Valtionavustustoiminnassa siirrytään uuteen, valtionavustuskäytäntöjen yhdenmukaisuutta edistävään toimintamalliin.

Tuotonjakoministeriöt siirtyvät valtionavustustoiminnan uuteen toimintamalliin ja ottavat käyttöön sitä tukevat valtionavustustoiminnan verkkopalvelut. Tuotonjakoministeriöt siirtyvät toimintamalliin kehittämisprojekteissa siten, että verkkopalvelut ovat kaikkien käytössä vuoteen 2024 mennessä. Valtionavustuskäytännöt yhdenmukaistetaan valtionavustustoiminnan uuden toimintamallin mukaiseksi.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen mielestä helppokäyttöiset digitaaliset verkkopalvelut ovat erittäin kannatettava kehittämistoimi. Verkkopalveluiden kehittämisen tueksi tarvitaan mahdollisimman automatisoitua ja tuettua asiakaskäyttöä. Kolme esitettyä verkkopohjaista avustusten eri vaiheiden digitaalista palvelua vaikuttavat perustelluilta. Tutkiavustuksia.fi lisää osaltaan myös avustusten avoimuutta.

Ehdotus 2: Valtionavustustoiminnan vaikuttavuutta suunnitellaan yhdessä uudella tavalla.

Tuotonjakoministeriöt hyödyntävät valtionavustuksia ja niiden käyttöä koskevaa tietoa uudella tavalla valtionavustustoiminnan vaikuttavuuden suunnittelussa, kuten valtionavustusten kohdentamisessa. Sitä varten tuotonjakoministeriöt yhdenmukaistavat valtionavustusprosessejaan ja käyttävät yhteisiä verkkopalveluja. Järjestöt ja valtionapuviranomaiset suunnittelevat valtionavustustoiminnan vaikuttavuutta yhdessä uudessa toimintamallissa, mikä edistää ennakoitavuutta ja jatkuvuutta ja auttaa ottamaan toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset entistä paremmin huomioon.

Valtionavustusten vaikuttavuuden parantaminen järjestöjen ja valtionapuviranomaisten yhteisenä toimintamallina on kannatettavaa. Mallin suunnittelussa on myös huomioitava järjestöjen osallistaminen sekä maantieteellisesti että toiminnan perusteella riittävän kattavalla tavalla etenkin, jos vaikuttavuus on tulevien valtionavustusten kohdentamisperusteena. Vaikuttavuusmittaristojen ja -kriteeristöjen tulisi olla ennalta yleisesti tiedossa jo avustusta haettaessa. Vaikuttavuutta voivat lisätä tai vähentää myös muut kuin valtion avustukset kuten tuet sekä erilaiset hankkeet, mikä tulisi huomioida toimintamallin kehittämisessä.

Osa yhdistysten valtionavustuksista saattaa vaikuttaa osin myös alueellisten viranomaisten omiin tulostavoitteisiin tai muihin toiminnan tavoitteisiin. Tästäkin näkökulmasta valtionavustusten ennakoitavuus ja vaikuttavuuden kehittäminen sekä tiedonvaihto on keskeistä.

Ehdotus 3: Valtionavustustoimintaan osallistuvien toimielinten tehtäviä ja toimintatapoja yhdenmukaistetaan.

Tuotonjakoministeriöt yhdenmukaistavat valtionavustusten arviointiin ja valtionavustustoimintaan liittyvien neuvottelukuntien, toimikuntien ja jaostojen tehtäviä ja toimintatapoja soveltuvin osin. Tehtävien ja toimintatapojen painopiste on jatkossa valtionavustuspolitiikan arvioinnissa, valtionavustustoiminnan vaikuttavuuden suunnittelussa ja yhdenmukaisten valtionavustuskäytäntöjen jatkuvassa kehittämisessä. Tarkoituksena on lisätä valtionapuviranomaisten ja järjestöjen välistä viestintää ja vuorovaikutusta.

Neuvottelukuntien, toimikuntien ja jaostojen nimeämisessä tulee huomioida myös alue- ja paikallistasolta tulevat edustajat.

Ehdotus 4: Järjestöjen taloutta koskevia valtionavustuskäytäntöjä yhdenmukaistetaan mahdollisuuksien mukaan.

Tuotonjakoministeriöt yhdenmukaistavat järjestöjen taloutta koskevia valtionavustuskäytäntöjään. Yleisavustuksilla rahoitetaan järjestöjen varsinaisen toiminnan bruttokustannuksia. Tuotonjakoministeriöt luovat yhteisen tavan arvioida, miten järjestön kokonaisvarallisuus vaikuttaa valtionavustusten harkinnassa ja myöntämisessä. Tuotonjakoministeriöiden erilaisia omarahoituskäytäntöjä selvitetään lisää ennen ehdotuksen toteuttamista.

Ehdotus 5: Järjestöjen toiminnan ja vastuullisuuden arvioinnin perusteita yhdenmukaistetaan.

Tuotonjakoministeriöt soveltavat mahdollisimman yhdenmukaisia toiminnan ja vastuullisuuden arvioinnin perusteita harkitessaan ja myöntäessään yleisavustuksia järjestöille. Perusteita arvioidaan sekä suunnitellun että toteutuneen toiminnan perusteella. Tuotonjakoministeriöt päättävät, kuinka ne soveltavat arviointiperusteita mahdollisine painotuksineen päätöksenteossa.

Toiminnan ja vastuullisuuden arviointi todennäköisesti aktivoi järjestöjä omalta osaltaan pohtimaan ja kehittämään näitä asioita. Vastuullisuudessa on jatkossa odotettavissa nousevina trendeinä osana kestävää kehitystä erityisesti ilmasto- ja yhteiskuntakuntavastuu. Yleisavustusten osalta voitaisiin harkita perusteena myös yhdistysten tekemien hankintojen ympäristö- ja työllisyyden edistämisen vastuuta soveltuvien osin.

Ehdotus 6: Järjestöille voidaan myöntää kaksivuotisia yleisavustuksia harkinnanvaraisesti.

Tuontajakoministeriöt voivat myöntää järjestöille yksi- tai kaksivuotisia yleisavustuksia harkinnanvaraisesti. Kahdeksi vuodeksi kerrallaan myönnetty yleisavustus ei poista sen saajan vuotuista raportointivelvollisuutta. Järjestöt voivat hakea ensimmäiset kaksivuotiset yleisavustukset vuoden 2024 valtionavustushauissa. Kaksivuotiset yleisavustukset rahoitetaan valtion yhden vuoden talousarviosta.

Kaksivuotinen yleisavustus vähentäisi avustuksiin liittyvää hallinnointia sekä parantaisi järjestöjen toiminnan jatkuvuutta (esimerkiksi vuoden vaihteen yli jatkuvat työsuhteet) ja suunnitelmallisuutta. Esitetty kokeilu ennen kaksivuotiseen malliin siirtymistä vaikuttaa perustellulta.

Ehdotus 7: Järjestöt välittävät valtionavustuksia edelleen siirron saajille mahdollisimman yhdenmukaisella tavalla.

Valtionavustusten edelleen välittäminen perustuu tuontajakoministeriöissä valtionavustuslain uudistamisen yhteydessä laadittavaan tulkintaohjeeseen. Tuontajakoministeriöiden valtionavustusehdot ja -rajoitukset sekä delegointisopimusmallit yhdenmukaistetaan. Samalla varmistetaan, että siirron saajille edelleen välitettyjen valtionavustusten käyttöä koskeva tieto on avointa ja läpinäkyvää valtionavustustoiminnan uuden toimintamallin mukaisesti.

Siirron saajien yhtenäinen menettely ja tulkintaohjeet on keskeistä sopia ja päivittää. Tällä hetkellä ehdoissa ja toimintamalleissa on kirjavuutta verrattuna myös esimerkiksi EU-osarahoitteisiin hankkeisiin.

Ehdotus 8: Tuontajakoministeriöt uudistavat valtionavustusten käsittelyä.

Tuontajakoministeriöt uudistavat valtionavustusten käsittelyä järjestämällä sen tiimityönä. Taloustarkastuksen tehtävät on myös perusteltua yhdenmukaistaa vastuineen tuontajakoministeriöissä. Järjestöjen taloutta ja toiminnan tai hankkeen tuloksellisuutta sekä toimintaympäristömuutoksia koskevaa tietoa hyödynnetään entistä laajemmin valtionavustusprosessien eri vaiheissa.

Tiimityöhön siirtyminen mahdollistaisi laajemmin tarvittavaa yhteydenpitoa myös esimerkiksi alueellisiin hankerahoitusta myöntäviin viranomaisiin tarpeen mukaan.

3 Valtionavustustoiminnan kehittäminen

Yleiset huomiot Järjestöjä koskevat valtionavustuskäytännöt: Ehdotukset niiden kehittämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi -julkaisusta

-

Valtionavustustoiminnan kehittämistä koskevat yleiset huomiot

Valtionavustuksiin liittyviä rahoitus- ja muita päätöspohjia ja ohjeistuksia olisi hyvä yhtenäistää soveltuvin osin sisällöltään ja rakenteeltaan. Esimerkiksi raportointimenettelyt ja niiden ohjeistus vaihtelevat tällä hetkellä.

ELY-keskukset myöntävät erilaisia kansallisia tai EU-osarahoitteisia hanketukia usein samoille yhdistyksille kuin valtion yleisavustusta tai erityisavustusta saavat järjestöt. Valtion avustusten

yhdenmukaistaminen ja sähköisesti saatu tieto muista myönnettyistä tuista ja niiden ehdoista nopeuttaa myös ELY-keskusten hankerahoituskäsittelyä. ELY-keskusten edustus olisi keskeistä saada yhtenäistämismalleja suunnitteleviin elimiin myös alueellisen näkökulman osalta. Toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset ovat myös usein alueellisia.

Määttä Hanna
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus